

Pedagogei, rašytojai, dramaturgei Danutei Lipčiūtei-Augienei – 100

Danutė Lipčiūtė-Augienė. Fotografijos autorius nežinomas. Nuotraukos originalas saugomas Maironio lietuvių literatūros muziejuje

Šiemet šimto metų jubiliejų pažymi Lietuvos mokytoja, vaikų literatūros rašytoja ir dramaturgė, visuomenės ir kultūros veikėja Danutė Lipčiūtė-Augienė, kuri gyvena Palaimintojo Jurgio Matulaičio slaugos namuose Putname, Konektikuto valstijoje (JAV). Sveikiname jubililatę ir kartu savo leidinio skaitytojams primename svarbiausius jos gyvenimo ir kūrybos faktus.

Gimė D. Lipčiūtė-Augienė 1914 m. balandžio 14 dieną Betygalos valsčiaus Bernotų kaime (dabartinio Raseinių rajono teritorija). Ji – poeto ir kunigo Jono Mačiulio-Maironio sesers Kotrynos Mačiulytės- Lipčienės jauniausioji dukra. Danutė, kaip ir jos broliai bei seserys (Lipčiai turėjo septynis vaikus), buvo globojama Maironio. Pas jį namuose Kaune apsigyveno būdama aštuonerių metų amžiaus. Maironis dukterėčių leido ir jį mokslus. Danutė lankė Kauno „Aušros“ mergaičių gimnaziją. 1932 m. ji pradėjo bendradarbiauti žurnale „Naujoji Vaidilutė“. Būdama gimnazistė parašė vaidinimą apie Vytautą, kuris buvo sėkmingai pastatytas ir maloniai sutiktas žiūrovų. Vėliau įstojo į Vytauto Didžiojo universi-

tetą ir ten studijavo liuanistiką, prancūzų kalbą bei literatūrą. Čia jos mokytojai ir didžiausi autoritetai buvo Vincas Mykolaitis-Putinas, Vincas Krėvė, Pranas Skardžius. 1937 m. baigusi universitetą, pradėjo studijuoti Sorbonos fonetikos institute. Čia ji mokėsi 1937–1939 metais. Tuo laikotarpiu susipažino su žemaičių dailininku, savo būsimu vyru Pauliumi Augustinavičiumi-Augiumi (gimė 1909 m. rugsėjo 2 d. Gečaičiuose (Plungės valsčius), mirė 1960 m. gruodžio 7 d. Čikagoje (JAV). Gyvendama su juo išaugino 4 vaikus – Rasą, Džiugą, Jurgį ir Rūtą.

1939–1941 m. Kaune dirbo mokytoja gimnazijose, dalyvavo ateitininkų „Šatrijos“ draugijos veikloje. Antrojo pasaulinio karo pabaigoje (1944 m.) pasitraukė į Austriją, vėliau – į Vokietiją, nes bijojo, kad, sugrįžus į Lietuvą sovietams, ją gali ištikti toks pat likimas, kaip ir jos artimiausius giminaičius 1940 metais (brolis Mykolas, teta Pranciška (jos mamos ir Maironio sesuo) buvo ištremti į Sibirą ir ten mirė). 1949 m. persikėlė gyventi į JAV.

1951 m. ji savo kūrybą (eilėraščius, prozas, vaizdelius, pasakas pradėjo publikuoti vaikų žurnale „Eglutė“, kuriame bendradarbiavo apie 50 metų. Bendradarbiavo ir kituose išėivijos leidiniuose: „Aiduose“, „Ateityje“, „Drauge“, „Eglutėje“, „Šv. Kalėdų aiduose“ (visi JAV). „Žibučiuose“ (Vokietija).

Yra išleidusi knygutes vaikams „Pupos pasaka“ (Čikaga, 1970), „Močiutės dovanėlė“ (Čikaga, 1976, antrasis leidimas: Vilnius, „Naujasis lankas“, 2004), „Močiutės pasakos“ (Čikaga, 1983 ir 1985), „Eilėraščiai mažiems nedideliams“ (1992).

Rašė ir eiliuotas pjeses vaikams. Mėgiami ir ne kartą vaidinti yra jos scenos kūriniai „Kalėdų žvaigždė“, „Meškos mokykla“, „Ropė“, „Užburti vaikai“, „Velykos“ ir kt. Jos kūrybos tyrinėtoja Irena Nakienė yra pažymėjusi, kad „D. Augienės kūryba alsuoja giedra ir skaidrumu, meile lietuviškam žodžiui, savai žemei.“ Dalis jos eiliuotų tekstų yra tapę dainomis ir giesmėmis.

Atsiradus galimybei, nuo 1976 m. D. Augienė pradėjo lankyti Lietuvą, padėti čia gyvenusiems žmonėms. Savo vyro kūrinių kolekciją ji padovanojo Lietuvos dailės muziejui. Rūpinosi vyro kūrybos populiarinimu Lietuvoje. Čia jos rūpesčiu išleistas P. Augustinavičiaus-Augiaus iliustruotos knygelės „Pupų pasaka“, Salomėjos Nėries „Eglė žalčių karalienė“, Motiejaus Valančiaus „Žemaičių vestuvės“.

MEILĖS ŽIEDAI

DANUTEI LIPČIŪTEI-AUGIENEI,
sulaukusiai šimto metų

Šimtas metų – didi sukaktis.
Visko visko pilna atmintis.
Trukdė negandos džiaugtis ir kurt,
Teko bėgti, gyventi svetur.
Vis ilgėjaisi žemės gimtos,
Giminių ir namų Bernotuos.
Kiek galėjai, lankydavai juos.
Troškai laisvės žmonėms Lietuvos.
Jiems knygas gabenai ir siuntei.
Savo tautą mylėjai šventai.

Nesulaukiam jau Tavo laiškų,
Atplasnuojančių paukščių taku:
Raideles vis sunkiau įžiūrėt,
Dingsta jos – nėra kaip suturėt.
Dengia saulę migla nejauki.
Bet širdim Tu juk viską regi,
Ir todėl ji – geriausia šviesa,
Gyvas jausmas, tikriausia tiesa.
Juk širdis savo meile glia
Gydo sielas, kai grauzia gėla,
Teikia ryžto, vilties ir jėgų
Tiem, kas trokšta didingų darbų,
Sėja santarvės sėklas gajas,
Gimdo posmus, idėjas naujas.

Šimtas metų – dangaus dovana
Ir būties įstabiausia daina.
Skamba ji kaip Maironio giesmė,
Srūva tartum Dubysos versmė.
Žydi šventės tauriausi žiedai.
Savo pagarbą reiškiam karštai,
Siunčiam bučinius, tariam žodžius:
Tavo meilės žiedai nenudžius.

Česlovas Kalenda

EILĖRAŠČIAI VAIKAMS

DANUTĖ LIPČIŪTĖ-AUGIENĖ

ŠĖLSTA VĖJAS...

Šėlsta vėjas, šoka žemė,
Lapų kamuolius rідena.
Aitvarai padangėj skrieja –
Pasigauti rengias vėją...

Bet užkliudė debesėlj,
Plyšo sniego patalėliai!
Ledo žvaigždės, sniego pūkas
Aitvarui ant nosies supas.

Nosis aitvarui nušalo –
Vargšas! Vėjo nepagavo.

ŽIEMUŽĖLE, KUR DINGAI?

Oi, žiemuže, kur dingai?
Ko tu sniego nebarstai?
Kur tos pusnys ant kalniukų?
Ar važiuosim su rogutėm?
Kur varvekliai?
Kur šalna?
Pasaka žiemos balta?
Lipdom senj, žiūrim –
blynas...
Nėra sniego, vien purvynas.
Žiemužėle, kur dingai,
Kur tą sniegą išbarstei?
Juokias zuikiai ir varnai:
Žiema baigėsi seniai...

NAUJI METAI

Bėgo metai ir pradingo.
Varpas gaudžia „Dindon dingu“.
Danguje žvaigždutės mirksi,
Gerų metų visiems linki, –
Ir mažiukams, ir seneliams,
Ir vaikučiams, ir tėveliams
Per dienas Naujųjų Metų
Daug jums džiaugsmo ir sveikatos...

PALIESIU SNAIGĘ

Balti drugeliai skraido
Žvaigždutėm pasipuošę,
Stiklus langų iškaišo,
Grakščiai pavėjui čiuožia.

Paliesiu snaigę rankom –
Sušils pusnis pūkinė.
Pavasaris pakrantėm
Žingsnius pirmuosius mina.

GAUDO VĖJAS SPINDULĖJ...

Išmiegojo dirvonėliai,
medžiai saulėj rąžos,
jų nuskuręs drabužėlis
žalsvai nusidažo.

Spurda žvirblis po balutę,
taškosi sparneliais, nešasi
snape žibutę, apkaišys
lizdelj.

Lyg medaus lašai žilvičiai
žirginėliais puošias, visos
pievos, nutaškytos
geltonžiedžiais, juokias.

Gaudo vėjas spindulėj
saulės šilkavilnj, kam iš
miego jis prikėlė žemę,
sapnų pilną.

Atdarysiu aš langelį ir
sugausiu vėją, – riešutėlin
jį uždarius lauksiu
rudenėlio...

ŽEMĖ ŽYDI

Lijo lietūs,
Skalsūs lietūs:
Balos – ežerai.
Žemė prausės,
Žolės maudės,
Taškės pumpurai.

Prisisėjo,
Pribyrėjo žydinčių žiedų –
Vėjas šnara,
Bristi gera
Kvepiančiu taku...

Dešinėje – Pauliaus Augustinavičiaus-Augiaus
ilustracijos vaikų literatūros knygoms

